

La crisi de la cultura a Espanya més enllà de les retallades

Publicat per [Interacció](#) [1] el 01/12/2017 - 14:00 | Última modificació: 25/06/2026 - 08:33

Aquest article té una força singular perquè qüestiona una lectura molt present en els debats culturals actuals: atribuir la crisi de la cultura exclusivament a les retallades pressupostàries derivades de la crisi financera de 2008. Rubio Arostegui i Rius-Ulldemolins sostenen que el problema és més profund. Les dificultats del sector cultural no serien només conseqüència d'una disminució dels recursos públics, sinó també del desgast d'un model de política cultural construït durant dècades sobre bases fràgils. El text proposa entendre la situació com una crisi sistèmica que afecta el finançament, la governança, la participació cultural, la legitimitat social de la cultura i la relació entre institucions, professionals i ciutadania.

A partir d'una recerca basada en dades comparatives europees i en una consulta Delphi a experts del sector cultural, els autors dibuixen un panorama crític sobre les polítiques culturals espanyoles. El seu diagnòstic posa en qüestió algunes de les narratives dominants dels anys previs a la crisi, com ara la ciutat creativa, l'emprenedoria cultural o la confiança excessiva en les solucions digitals. El valor principal del text és que desplaça el debat des de la manca de recursos cap a la capacitat d'orientació estratègica de les polítiques culturals, una qüestió central per als governs locals i per a les institucions culturals.

Els autors mostren que Espanya va ser un dels països europeus on la despesa pública en cultura va créixer més intensament durant la primera dècada del segle XXI. Tanmateix, aquest increment no va anar acompanyat d'una ampliació significativa de la base social de la cultura ni d'una transformació dels patrons de participació cultural. Segons el diagnòstic dels experts consultats, una part important dels recursos es va destinar a infraestructures culturals i a polítiques de difusió sense una estratègia clara de democratització cultural ni d'educació artística.

?La crisi cultural no es manifesta només en la reducció dels pressupostos. També interroga la capacitat de les institucions per justificar el seu paper, ampliar la participació i sostenir projectes culturals amb sentit públic.

El text identifica diversos factors estructurals que expliquen aquesta crisi. Entre ells destaquen la dependència històrica del sector públic, la feblesa de la societat civil cultural, la manca de coordinació entre nivells administratius, la baixa valoració social de la cultura i la incapacitat d'articular polítiques culturals amb objectius de llarg termini. Els autors assenyalen que la reducció del finançament públic comporta una elitització de l'accés a la cultura, una disminució de l'activitat cultural i un empobriment de la producció artística, cada vegada més orientada cap a propostes de menor risc.

Una de les aportacions més rellevants és la crítica a les narratives que es presenten com a solucions simples davant d'aquesta crisi. L'article qüestiona la ideologia de la ciutat creativa, la conversió de l'emprenedoria en horitzó universal del sector cultural, la confiança excessiva en la digitalització i la idea que el mecenatge privat pugui substituir el finançament públic. Els autors consideren que aquests discursos tendeixen a ocultar les causes estructurals dels problemes i generen expectatives difícils de sostenir.

La conclusió és clara: la sortida de la crisi no passa per una única mesura ni per una innovació tecnològica determinada. Requereix replantejar els objectius de les polítiques culturals, revisar els models de governança, reforçar la participació cultural i construir noves formes de legitimar l'acció pública en cultura.

Llegit una dècada després, el text continua interpel·lant els debats actuals sobre equipaments culturals, drets culturals, sostenibilitat institucional i valor públic de la cultura.(n. de l'e., 2026)

Referència

Rubio-Arostegui, J. A., i Rius-Ulldemolins, J. (2016). El diagnòstic de la crisi de la cultura en Espanya: Del recorte públic a la crisi sistèmica. *Arte, Individuo y Sociedad*, 28(1), 41–57.

https://doi.org/10.5209/rev_ARIS.2016.v28.n1.46909 [2]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Etiquetes: polítiques culturals

Etiquetes: governança cultural

Etiquetes: finançament de la cultura

Etiquetes: estudis socials de la cultura

Etiquetes: valor públic de la cultura

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2017/crisi-cultura-espanya>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] https://doi.org/10.5209/rev_ARIS.2016.v28.n1.46909

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/7350>